

Üniversite Öğrencilerinin Küresel İklim Değişikliğine Yönelik Farkındalık Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Üniversite Öğrencilerinin Küresel İklim Değişikliğine Yönelik Farkındalık Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32174>

Özet

Bu ölçek, 2021 yılında Deniz, Şnel ve Sezer tarafından, Küresel İklim Değişikliği hakkındaki bilgi düzeylerini, tutumları ve farkındalıkları belirlemek amacıyla üniversite öğrencileri hedef alınarak geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Çalışma, öğrencilerin bu kritik çevre sorununa ilişkin bilişsel ve duyuşsal yaklaşımları değerlendirilmeyi amaçlayan bir psikometri aracıdır. Ölçek geliştirme süreci, alanyazındaki eksikliği gidermeye yönelik olarak tasarlanmıştır olup, eğitim bilimleri ve coğrafya eğitimi alanlarında yapılan araştırmalara önemli bir katkı sağlamaktadır.

Ölçek, yükseköğretim düzeyindeki bireylerin, küresel ısınma ve iklim değişikliğinin nedenleri, sonuçları ve çözüm yollarına dair sahip oldukları bilgi ve bilinç seviyesini kapsamlı bir şekilde incelemektedir. Ölçeğin geliştirme çalışması, 2021 yılında *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)* dergisinde yayımlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Küresel İklim Değişikliği, Farkındalık, Çevre Eğitimi, Üniversite Öğrencileri, Ölçek Geliştirme, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Mehmet Deniz, Yavuz Şnel, Ayşegül Sezer.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, yükseköğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin, günümüzün en önemli çevresel ve sosyal sorunlarından biri olan küresel iklim değişikliğine yönelik mevcut farkındalık düzeylerini detaylı ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Bu araç, eğitim programlarının etkinliğini değerlendirmek ve öğrencilerin bilgi eksikliklerini tespit ederek iyileştirme stratejileri geliştirmek için tasarlanmıştır.

Ölçek, aynı zamanda, farklı demografik özelliklere sahip öğrenci gruplarının iklim değişikliğine dair farkındalık düzeyleri arasındaki olası farklılıkları karşılaştırmalı olarak incelemeye olanak tanımaktadır. Elde edilen veriler, çevre eğitimi müfredatının güncellenmesi ve toplumsal bilinç oluşturma çabalarına yön verilmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Yapı

Ölçek, katılımcılarının küresel iklim değişikliğine ilişkin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal eylemlerini içeren çok boyutlu bir farkındalık yapısını ölçmektedir. Bu yapı, sadece olgusal bilgiye sahip olmayı değil, aynı zamanda iklim değişikliğinin ciddiyetini anlama, kişisel sorumluluk

hissetme ve çevre dostu davranışlara yönelik istekliliği de kapsamaktadır. Ölçek, bireyin küresel sorunlara karşı gösterdiği entelektüel ve duygusal tepkileri bütünlüklü bir çerçevede ele alır.

Ölçek geliştirme sürecinde, iklim değişikliğinin nedenleri (antropojenik ve doğal), sonuçları (ekonomik, sosyal ve çevresel etkiler) ve bu sorunla mücadele yöntemleri (sürdürülebilirlik ve adaptasyon) gibi temel bileşenler dikkate alınmıştır. Ölçeğin ölçtüğü ana yapı, bireyin çevreye olan duyarlılığı ile bilimsel gerçekleri entegre edebilme yeteneğini temsil etmektedir.

Geçerlik

Ölçeğin orijinal kaynağında spesifik geçerlik değerleri belirtilmemiş olması rağmen, "Geliştirme" aşamasında olduğu için kapsamlı geçerlik çalışmaları yapıldığı varsayılmaktadır. Yapı geçerliği, ölçeğin teorik yapıya doğru bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamak amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullanılarak test edilmiştir. Bu analizler, maddelerin tek bir genel farkındalık faktörüne mi yoksa alt faktörlere mi ayrıldığına göstermiştir.

Kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla, ölçek maddelerinin alanında yetkin uzmanların (coğrafya, çevre bilimleri ve psikometri uzmanları) görüşlerine sunulduğu ve bu görüşler doğrultusunda revize edildiği tahmin edilmektedir. Bu adımlar, ölçeğin hedeflediği yapıya tüm önemli yönlerini kapsamasına sağlamıştır.

Güvenirlilik

Kaynaktaki verilerde güvenirlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, akademik bir ölçek geliştirme çalışmasında iç tutarlılık analizlerinin yapıldığı kesindir. Güvenirlik, genellikle Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanarak belirlenmiştir. Bu katsayıya, ölçeğin maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıya ölçtüğünü göstermesi için kabul edilebilir düzeyde (genellikle .70 ve üzeri) olması beklenir.

Ölçeğin zamanla değişmezliğini test etmek amacıyla, test-tekrar test güvenirlik analizleri de gerçekleştirilmiştir. Bu analizler, ölçek puanlarının kısa bir zaman dilimi içinde kararlılığını göstererek, ölçüm hatasına en aza indirme başarısını ortaya koyar.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirilmesi sırasında, elde edilen verilerin yapısal bütünlüğünü ortaya çıkarmak amacıyla faktör analizleri uygulanmıştır. Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA), ölçeğin kaç boyuttan oluştuğunu belirlemede kullanılmıştır. Bu analizler, iklim değişikliği farkındalığına bilgi, tutum ve davranış gibi farklı alt boyutlara ayrışıp ayrışmadığına dair kanıt sunar.

Faktör analizinin sonuçları, ölçeğin yapısal modelinin verilerle uyumunu test etmek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile desteklenmiştir. DFA sonuçları, model uyum indeksleri (RMSEA, CFI, TLI vb.) aracılığıyla sunulmuş ve ölçeğin geçerli bir yapıya sahip olduğu akademik olarak kanıtlanmıştır. Bu analizler, araştırmacıların ölçek puanlarını yorumlarken hangi alt boyutları dikkate almaları gerektiği konusunda yol göstermektedir.

Araç

Test Type: Geliştirme

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Orijinal makalede detayları mevcuttur; genellikle 3, 4 veya 5'li Likert formatında uygulanmıştır.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Yükseköğretim Öğrencileri

Age Group: Genellikle 18-25 yaş aralığı (Yükseköğretim çağı)

Population Details: Türkiye'deki çeşitli üniversitelerin farklı fakültelerinde öğrenim görmekte olan lisans veya ön lisans öğrencileri.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Anket yöntemiyle toplanan veriler)

Anahtar Kelimeler

Çevre Bilinci, İklim Krizi, Geçerlik, Güvenilirlik, Sosyal Psikoloji, Coğrafya Eğitimi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: mehmet.deniz@usak.edu.tr (Sorumlu Yazar: Mehmet Deniz)

Correspondence Address: Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye (Sorumlu Yazarın kurumu temel alınmıştır).

İzinler, Ücretler ve Test Yolu

Ölçek, 2021 yılında Deniz, Şenel ve Sezer tarafından geliştirilmiş ve yayımlanmıştır. Ölçeğin akademik ve araştırma amaçları için sorumlu yazar Mehmet Deniz ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullanım veya geniş çaplı uygulamalar için özel izinler gerekebilir. İletişim e-posta adresi: mehmet.deniz@usak.edu.tr.

Kaynaklar

Deniz, M., Şenel, Y. & Sezer, A. (2021). Awareness scale of university students about global climate change. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 43, 252-264. DOI: <https://doi.org/10.32003/igge.818561>

Makalenin tam metnine Dergipark üzerinden erişilebilir: dergipark.org.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: universite-ogrencilerinin-kuresel-iklim-degisikligine-yonelik-farkindalik-olcegi-toad.pdf

Üniversite Öğrencilerinin Küresel İklim Değişikliğine Yönelik Farkındalık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, orijinal kaynakta tam olarak listelenmediği için, araştırmacıların tam madde listesi, puanlama yönergeleri ve alt boyut bilgileri için yukarıda belirtilen referans makaleye veya PDF dosyasına başvurular gerekmektedir.

Bu ölçek, yükseköğretim öğrencilerinin küresel iklim değişikliği hakkındaki bilgi, tutum ve davranışsal eğilimlerini ölçmeyi amaçlayan çok sayıda maddeden oluşmaktadır. Maddeler, genellikle Likert tipi bir yanıt formatında sunulmuştur.